

**EESTI REFORMIERAKONNA,
ISAMAA JA RES PUBLICA LIIDU ning
SOTSIAALDEMOKRAATLIKU ERAKONNA**

VALITSUSLIIDU PROGRAMM AASTATEKS 2007- 2011

Pere- ja rahvastikupoliitika

Valitsusliidu peaesmärk on saavutada Eesti rahvastiku positiivne iive sündimuse kasvu, keskmise eluea pikendamise ja elukvaliteedi tõstmise teel.

Selleks kavandab Valitsusliit ja viib ellu 2007-2011 järgmised fiskaal-, majandus- ja õigus- ning hariduspoliitilised sammud:

- 1) võimaldab vanemal olla kauem oma väikelapse juures, selleks pikendab Valitsusliit vanemahüvitise maksmise perioodi lapse 1,5 aastaseks saamiseni (ehk tänasega võrreldes nelja kuu võrra);
- 2) isade rolli väärtustamiseks maksab isale ema rasedus- ja sünnituspuhkuse ajal või kahe kuu jooksul pärast lapse sündi 14 kalendripäeva jooksul täiendavat hüvitist tema palga alusel analoogselt vanemahüvitise põhimõtetega;
- 3) ergutab kolmandate ja neljandate laste muretsemist perre, selleks muudab seadusi selliselt, et alates kolmandast lapsest makstakse vanemale vanemahüvitise maksmise perioodi jooksul täiendavat toetust tema 0,5-kordse vanemahüvitise ning alates neljandast lapsest ühekordse vanemahüvitise määras (seadustatakse nn Eesti taassünni preemia). Vanemahüvitise seaduse muudatused võetakse vastu 2007. aasta esimesel poolel;
- 4) maksab alates vanemahüvitise maksmise lõppemisest lapsetoetust kolmanda ja järgneva lapse kohta 2000 krooni kuus;
- 5) et tagada väikelastega peredele haiguse korral hool ja arstiabi, maksab riik vanemahüvitist saava vanema eest vanemahüvitise määra alusel 13% ravikindlustusmaksu – väikelastega perede terviseriskid saavad kindlustatud;
- 6) väärtustamaks laste kasvatamist tõstab kodus oleva vanema riikliku pensionikindlustuse aastakoeffitsiendi vanemahüvitise maksmise järgsel ajal kuni lapse 3-aastaseks saamiseni üheni;
- 7) suurendab vanemahüvitise maksmise lõppemisest kuni lapse 3-aastaseks saamiseni makstavat lapsehooldustasu määra 2009. aastaks 1200lt kroonilt 1600 kroonini kuus;
- 8) loob lasteaiakohtade arvu suurendamiseks ning lasteaiatöötajatele põhikoolitöötajatega võrdse alampalga maksmisele kaasaaitamiseks uute lasteadeade ehitamise riikliku investeeringute programmi „Igale lapsele lasteaiakoht!” 400 miljoni

krooni suuruses aastamahu ning algatab seadusemuudatused, mis aitavad lahendada lasteaiakohtade nappust;

9) täiendab koolieelse lasteasutuse seadust sättega, mille kohaselt omavalitsus, kes ei taga sobivat lasteaiakohta seda sooviva vanema lapsele, peab vanemale kompenseerima lasteaialapse nn. pearaha - et vanem saaks ise korraldada lapsele hoiuteenuse ja alushariduse andmise;

10) et suurendada vanemate valikuid oma laste arendamisel ja töö- ja pereelu ühitamisel ning lihtustada vanemate tööturule tagasipöördumist, arendab edasi paindlikke töö- ja lastehoiuvõimalusi, toetab lapsega kodus oleva vanema tööturukoolitust ning arvestab vanema lapsehoolduspuhkusel oldud aja töötuskindlustuse staaži arvutamise hulka;

11) kehtestab riikliku ringiraha: 2000 kroonise iga-aastase pearaha igale kooliealisele (6-19 aastasele) lapsele, mida saab kasutada üksnes spordi- või huvialaringis osalemise eest tasumiseks. Ringiraha administreerimine hakkab toimuma omavalitsuste kaudu. Eesmärk on hoida lapsed pahedest eemal ja anda igale lapsele võimalus osaleda vähemalt ühes spordi- või huvialaringis;

12) eraldab lastetusravi kulude kompenseerimiseks igal aastal riigieelarves 100 miljonit krooni;

13) et võimaldada ka vanemliku hooleta jäänud lastele kasvada perekonnas, tõstetakse hooldusperedele makstava toetuse määr praeguselt 1500lt kroonilt 3000 kroonile kuus ehk samaväärseks reaalsete kuludega lastekodus;

14) hakkab lasterikka pere toetust maksma alates viiendast lapsest (praegu alates seitsmendast);

15) eraldab lasterikaste perede eluaseme probleemide lahendamiseks 50 miljonit krooni aastas;

16) kaalub riiklike perepoliitiliste sammude mõju sündimusele ning tõhusust laste kasvatamisele kaasaaitamisel;

17) et tõsta Eesti inimeste keskmist aktiivset eluiga ja elukvaliteeti, tõhustab riik HIV-, narkomaania-, alkoholismi-, suitsetamise-, liiklushuligaansuse, ebatervisliku toitumise ning väheliikiva eluviisi vastast teavitustööd ning eraldab selleks riigieelarvest igal aastal vähemalt 20 miljonit krooni. Selleks, et vähendada tööõnnetustega seotud hukkamisi ja raskeid vigastusi tugevdatakse riiklikku järelevalvet tööohutusreeglitest kinnipidamise üle.

Majandus-, maksu- ja eelarvepoliitika

Valitsusliidu majanduspoliitika pikaajaline eesmärk on Eesti inimeste jõukuse suurendamine. Selleks peame vajalikuks senise eduka liberaalse majanduspoliitika

edasiarendamist ning Eesti majanduse struktuuri ümberorienteerimist suuremale tootlikkusele, efektiivsemale energia- ja materjalikasutusele ning teadmiste tootmisele. Eesti edu valem saab olla: rohkema väärtuse loomine vähema tööjõu ning loodusressurssidega.

Suurendamaks Eesti inimeste jõukust, Valitsusliit:

- 1) jätkab range ja ülejäägiga eelarvepoliitikaga ja valitsuse võlakoormuse vähendamisega;
- 2) seab ülemineku eurole prioriteetseks eesmärgiks ning ühtlustab aktsiisi- ja ressursimaksupoliitika eesmärgiga minna kroonilt eurole üle võimalikult kiiresti. Suurendab avaliku sektori palgakulu üksnes samas tempos nominaalse tootlikkuse kasvuga erasektoris;
- 3) säilitab kõigile ühetaolise tulumaksumäära. Langetab 2011. aastaks tulumaksumäära 18%-le (2010 – 19%; 2011 - 18%), tõstab tulumaksuvaba miinimumi 3000 kroonini kuus (2008 – 2250 krooni; 2009 – 2500 krooni, 2010 – 2750 krooni) ning seab sisse tulumaksuvabastuse alates esimesest lapsest tulumaksuvaba miinimumi ulatuses. Neid muudatusi sätestav seadus võetakse vastu 2007. aasta esimesel poolel. Muid uusi maksusoodustusi või –erisusi ei kehtesta;
- 4) muudab kohustuslikuks tööandja poolt makstavate ja kinnipeetavate kindlustusmaksete kajastamise töölepingus;
- 5) ei toeta käibemaksuerisusi ja ei muuda käibemaksumäära;
- 6) säilitab Eestile edu toonud tulumaksusüsteemi, mille kohaselt ettevõtlusse investeeritud ettevõtja kasumit ei maksustata, vastavad seadusemuudatused võetakse vastu 2007. aasta esimesel poolel;
- 7) muudab säästmise soodustamiseks tulumaksuseadust selliselt, et väärtepaberinvesteeringutelt teenitud kasumi maksustamisel koheldakse juriidilisi ning füüsilisi isikuid võrdselt;
- 8) loob seadusandlikud tingimused väikese omakapitaliga (minimaalselt 1 miljon krooni) ettevõtete osalemiseks väärtepaberibörsi alternatiivturul;
- 9) suurendab riigi investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning teaduse infrastruktuuri arendamisse;
- 10) kodumaise innovaatilise info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ettevõtluse toetamiseks käivitatakse järgmised programmid:
 - innovaatiliste ettevõtete toetusprogramm, mis toetab uuenduslike lahenduste muutmist rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisteks toodeteks;

- intellektuaalse omandialase teadlikkuse tõstmise programm. Riik aitab ettevõtteid patenteerimise, tarkvara legaalsuse ja kaubamärjalaste teadmistega;
- kaugtöö soosimine seadusandluse kaudu.

11) muudab lihtsamaks väike- ja keskmise suurusega ettevõtlusega tegelemise;

12) õiguskindluse tugevdamiseks teeb kinnistusraamatu veebikeskkonnas tasuta kättesaadavaks. Jätkab riiklike registrite täiustamist ja igaühele tasuta kättesaadavaks muutmist. Suurendab oluliselt õiguslaste e-teenuste pakkumist ja kättesaadavust. Asutab riikliku ettevõtjaportaali ja õigusinfo veebi. Kõik õigusaktid ja nende seletuskirjad avaldatakse ja muudetakse veebipõhiselt igaühele kergesti kättesaadavaks tasuta Riigi Teataja poolt;

13) vähendab tegevusalasid, millega tegelemisel nõutakse ettevõtjalt tegevuslubasid ja litsentse. Kogu tegevuslubadega seonduv regulatsioon koondatakse ühte.

14) annab kasutamiseks või müüb riigi ülesannete täitmiseks mittevajaliku riigile kuuluva kinnisvara ning teeb seda avaliku ja läbipaistva konkursi korras;

15) nüüdisajastab ja muudab paindlikumaks töajouturu. Võtab vastu uue töölepingu seaduse, mis saab osaks tsiviilseadustikust. Olulisemad muudatused tehakse koostöös tööturu osapooltega;

16) kiirendab tööloataotluste läbivaatamist ning vähendab sellega seotud bürokraatlikku asjaajamist. Euroopa Liidu siselt lähtutakse töajou vaba liikumise põhimõtetest;

17) loob pankrotimenetluse kõrvale saneerimismenetluse, mis võimaldab ettevõtet säilitada ka ajutiste makseraskuste korral.

18) tagab vaba ja õiglase turukonkurentsi ettevõtjate vahel. Monopolide, kartellide ja turumanipulatsioonide suhtes, mis kergitavad tarbijahindu, rakendatakse riiklikku sundi;

19) seab nõuded riigihangetega seotud kaupade ja teenuste kvaliteedile ning loob riigihangetega soetatud kaupadele ja teenustele toimiva kvaliteedijärelevalve. Juurutab roheliste riigihangete mehhanismi. Kriminaliseerib riigihangete puhul igasugused pakkumiseelsed ja -järgsed kokkulepped;

20) loob kohtumenetluse kõrvale vajalikud lepitusmenetlused, mis võimaldavad vaidluste lahendamist ja kokkulepete täitmist kohtumenetlusest kiiremini;

21) loob Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) programmina noorte ettevõtlusvaimu ja uuenduslike ideede rakendamiseks tudengifirma stardiraha – riik katab poole aasta jooksul tudengite poolt loodud firma ettevõtlusinkubaatoris töötamise tegevuskulud;

22) loob Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) programmina disaini toetusprogrammi, mille eesmärgiks on Eesti disaini toetamine;

23) toetab töötajate võrdset kohtlemist ning ei toeta täiendavate eripensionide sisseseadmist.

Palgapoliitika

Valitsusliidu eesmärk on konkurentsivõimelise palgapoliitika juurutamine, mis tagaks töötajate motivatsiooni sisenenda ja olla Eesti tööturul ning kindlustaks teadmispõhise majanduse toimimise.

Valitsusliit:

- 1) suurendab avaliku sektori palgakulu üksnes samas tempos nominaalse tootlikkuse kasvuga erasektoris;
- 2) suurendab avaliku sektori palgapoliitika läbipaistvust ja avaliku sektori palkade konkurentsivõimelisust. Eri haldusalades, kuid samas valdkondades töötavate avalike teenistujate palgapoliitika ühtlustatakse. Kõigi avaliku sektori töötajate palgad avalikustatakse;
- 3) viib õpetajate alampalga 4 aasta jooksul keskmise palga tasemele ja tõstab seejärel õpetajate palku vähemalt keskmise palga kasvuga samas tempos;
- 4) tõstab kõrgharidusega kultuuritöötajate palka vastavuses õpetajate palgatõusuga ja politsei, päästjate, piirivalvurite ning vangivalvurite alampalka ennaktempos.

Haridus- ja teaduspoliitika

Valitsusliidu eesmärk on poliitika juurutamine, mis kindlustaks Eesti elanikele konkurentsivõimelise, võrdseid võimalusi pakkuva hariduse kättesaadavuse ning Eesti teaduse arengu ja selle kaudu oskused ning teadmised edukaks toimetulekuks üleilmastumise tingimustes. Selleks teeb Valitsusliit aastatel 2007–2011 teoks järgmised eelarve-, majandus- ja õiguspoliitilised sammud:

- 1) Tõstab hariduskulutusi igal aastal vähemalt samas tempos eelarvekulutuste keskmise kasvuga;

Üld- ja kutsehariduses

- 2) taotleb Eestile demograafiliselt ja logistiliselt põhjendatud koolivõrku, et tagada haridusvõimaluste võrdsus Eesti erinevates piirkondades;
- 3) kehtestab rahastamismudeli, milles pearaha suurus sõltub õppevormist ja kooliastmest. Kapitalikomponent sisaldub pearahas. Õppekulude rahastamisel käsitleb Valitsusliit koole ühtmoodi, sõltumata omandivormist;

- 4) sõlmib lasteaia, üldhariduskoolide, kutseõppeasutuste ning huvikooli juhtidega tähtajatud töölepingud asendades iga 5 aasta tagant toimuva konkursi atesteerimisega;
- 5) tagab kõigile alghariduse saamise võimalikult elukoha lähedal. Selleks maksab algklassides pearaha lisana nn baasraha komponenti, mida teatud õpilaste arvust alates makstakse ka iga täitmata õpilaskoha eest;
- 6) suurendab iga-aastaselt kapitalikomponenti üldhariduskoolide pearahas, eesmärgiga muuta üldhariduskoolide klassiruumid soojaks ja valgeks ning koolihooned energiasäästlikuks;
- 7) seab sisse väikelinnadesse ja maapiirkondadesse esmakordselt tööle asuvale pedagoogilise kõrgharidusega õpetajale tagastamatu stardiraha 200 000 krooni ulatuses, mis makstakse välja teatud hulga koolis töötamise aastate jooksul. Rakendab stardiraha ka eesti õpetajate tööleasumise motiveerimiseks tänastesse vene õppekeelela gümnaasiumidesse;
- 8) kehtestab kogu põhikooli ulatuses klassitäituvuse piirmääraks 24 õpilast;
- 9) põhikoolist väljalangejate arvu vähendamiseks pöörab erilist tähelepanu laste paremale ettevalmistamisele kooliks, soodustab individuaalset õpet, koduõpet ja huvihariduse sidumist tasemeharidusega ning teeb algust abiõpetaja süsteemi juurutamisega;
- 10) suurendab gümnaasiumi õppekava kaudu õpilaste valikuvabadust;
- 11) tõstab reaali- ja loodusteaduste osakaalu õppekavades, mitmekesistab õppemeetodeid (õuesõpe, avastusõpe jms.);
- 12) kehtestab koolidele ajakohastatud õpikeskkonna ja õppevahendite standardi ning kohustab omavalitsusi viima koolide sisseseade ja tehniline varustus sellega vastavusse;
- 13) töötab välja ja viib ellu kõiki õppetasemeid ja -liike hõlmava e-õppe riikliku programmi ehk Tiigrihüppe II, millega nähakse ette kaasaegse tehnilise varustuse soetamine kõikidele koolidele ning õppetarkvara arendamine;
- 14) loob piirkondlikud õppe- ja karjäärinõustamiskeskused;
- 15) viib ellu riiklikult rahastatud programmi, mille eesmärgiks on venekeelsete gümnaasiumide üleminek 60% õppekava osas eesti õppekeelele aastatel 2007-2011;
- 16) muudab kutsehariduse omandamise võimalused paindlikumaks – kutseõpet võimaldatakse ka neile, kel on lõpetatud algkool;
- 17) korrastab kutseõppeasutuste võrgu ning rahastab seejärel kutsehariduse koolituskohta keskmiselt 1,5-kordselt võrreldes üldhariduskooliga;

18) loob tingimused erasektori oluliselt suuremaks kaasamiseks kutsehariduse ajakohastamisse;

19) tervisliku ja kultuurse toitumise harjumuste kujundamiseks pikendab koolilõuna riigieelarvest rahastamist gümnaasiumi lõpuni, eelistades mahetoitu.

20) toetab Tartusse interaktiivse teadussaavutusi tutvustava ning loovust edendava AHHAA-keskuse rajamist;

21) seab süüteoennetuses prioriteetseks töö laste ja alaealistega. Kavandab kasvuraskustega laste koolitamiseks iga lapse vajadusi arvestava süsteemi.

22) seame eesmärgiks suurendada aastaks 2010 täiskasvanute hariduses osalejate osakaalu 6%lt 12,5%ni;

Kõrgharidus-, teadus- ja innovatsioonipoliitikas:

22) realiseerib Riigikogus vastu võetud „Kõrgharidusstrateegia aastateks 2007-2013” ning „Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia aastateks 2007-2013. Teadmistepõhine Eesti” aastani 2011 ettenähtud mahus;

23) muudab riiklikku õppetoetuste süsteemi, suurendades riigieelarvest õppetoetusteks eraldatavat raha samas proportsioonis riigieelarvest kõrgharidusele eraldatud summadele. Koos Eesti Üliõpilaskondade Liiduga töötab välja ja viib ellu uue õppeedukusest sõltuva riikliku õppetoetuste süsteemi;

24) et igaühel oleks võimalus õppida kõrgkoolis tõstab riigi poolt tagatud õppelaenu summat kuni 60 000 kroonini aastas. Õppelaenu võimaldatakse ka kutsehariduse omandamiseks. Loob võimaluse riigi ja omavalitsuste osalusega sihtasutuste töötajate õppelaenu kustutamiseks.

25) kõrghariduses toetab euroopalike kvaliteedipõhimõtete ning kvaliteedihindamise korralduse juurutamist ning rahvusvahelistumist. Seab kõrghariduse rahastamise sõltuvusse õppekvaliteedist;

26) soosib doktoriõpet ja eraldab selleks ülikoolidele riigieelarvest vahendeid doktorantidega tulemuslepingute sõlmimiseks, eesmärgiga tagada doktorantidele normaalsed elu-, töö- ja õppetingimused, seades eesmärgiks vähemalt 250 doktorikraadi kaitsmise aastaks 2011;

27) suurendab oluliselt haridusele ja teadusele kulutatavat osa rahvuslikust koguproduktist. Seab eesmärgiks jõuda aastaks 2011 teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile tehtavate kulutuste osas 2%ni sisemajanduse kogutoodangust, kusjuures sellest vähemalt poole tagab riik eelarveliste eraldiste kaudu. Valitsusliit seab pikaajaliseks eesmärgiks uurimistegevusele ja innovatsioonile tehtavate kulutuste jõudmise 3%-ni sisemajanduse kogutoodangust (SKT) aastaks 2015;

28) riik soosib ettevõtjate ja teadlaste tihedamat koostööd läbi teaduse tippkeskuste ja tehnoloogia arenduskeskuste toetamise. Analüüsib innovatsiooniosaku rakendamise võimalust EASi programmide raames;

29) seab sisse sihtotstarbelised stipendiumid tehnika- ja loodusteaduslike erialadele;

30) arendab rahvusteadusi.

Sotsiaal- ja tervisepoliitika

SOTSIAALPOLIITIKA

Eakate poliitika

Valitsusliidu eakate-poliitika eesmärk on võimaluste loomine Eesti inimestele väarikaks ja aktiivseks eluks vanaduspõlves.

Valitsusliit loob eakatele võimalusi osaleda aktiivselt ühiskonnaelus, sealhulgas saada osa elukestvast õpest ja soovi korral töötada.

Valitsusliit jätkab kiiret majanduskasvu soodustavat poliitikat ning kahekordistab pensionid nelja aastaga. Muuhulgas:

1) muudab Valitsusliit pensionide indekseerimist nii, et pensionitõus kulgeks senisest enam sotsiaalmaksu laekumisega võrreldavas tempos. Selleks suurendab Valitsusliit igaaastase pensionitõusu sõltuvust sotsiaalmaksu laekumise kasvust;

2) muudab riiklikus pensionikindlustuses inimese panusest sõltuva aastakoeffitsendi arvutust selliselt, et võetakse arvesse keskmise asemel sotsiaalmaksu laekumise mediaan;

3) tõstab 1. juulist 2007 pensioni baasosa 250 krooni ja rahvapensioni 150 krooni võrra;

4) peab vajalikuks pensionireformi üleminekukulude eelrahastamist ja seadustab, et riigi stabiliseerimisreservi kasvikud (intressid) kantakse üle riikliku pensionikindlustusfondi kui riigi eelmise aasta majanduskasv ületab 7%;

Sotsiaalkindlustus

5) Valitsusliit loob töötuskindlustuse kogemustele tuginevalt ning tööandja maksukoormust tõstmata tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse.

Sotsiaalhoolekanne

Valitsusliidu eesmärk on sotsiaalse turvalisuse suurendamine ühiskonnas. Sotsiaaltoetuste eesmärk on tegelike abivajajate toetamine.

Nende eesmärkide saavutamiseks Valitsusliit:

6) muudab hoolekandeesutustes pakutava teenuse oluliselt kvaliteetsemaks. Selleks arendab hooldusteenuseid, loob vastavad standardid ning loob süsteemi hooldusteenuse järelevalveks.

Lastekodulapsed

Valitsusliit peab tähtsaks lastekodust ellu astuva noore iseseisvat elus hakkamasaamist. Rakendame kõik meetmed selleks, et lastekodust lahkuvad täiskasvanud saaksid iseseisvas elus iseendaga edukalt hakkama.

Erivajadustega inimesed

Valitsusliit seab eesmärgiks saavutada 15 aastaga tööealiste puudega inimeste seas 50% tööhõive.

Selle saavutamiseks Valitsusliit:

7) suurendab kaasaegsete abivahendite kättesaadavuse, eelkõige puudega lastele ja noorukitele;

8) näeb ette rehabilitatsiooni ja tugiteenuste suuremat rahastamist, et terviseprobleemidega ja puuetega inimesed saaks võimalikult kiiresti naasta tavapärasesse elu- ja töökeskkonda;

9) soodustab aktiivsete tööturumeetmete abil puuetega inimeste senisest suuremas mahus töötamist;

10) võimaldab transporditoetust erivajadustega inimestele, kes ei saa kasutada ühiskondlikku transporti, ent soovivad õppida ametit ning käia tööl;

11) kaasajastab puuetega inimeste sotsiaaltoetuste maksmise tingimusi ning seejärel tõstab sotsiaaltoetuste määra.

TERVISEPOLIITIKA

Eluviisid ja teadlikkus ning tervise-edendus

Valitsusliidu tervisepoliitika eesmärk on terve inimene ja tervena elatud eluea pikendamine. Keskendume tervislike eluviiside edendamisele ja elu-, õpi- ning töökeskkonna kvaliteedi parandamisele.

Elanikkonna tervise tuleviku määrab ära noorukite ja noorte riskiteadlik käitumine ja terviseriske vältivate valikute tegemine. Valitsusliit peab oluliseks igapäevast vastutustunnet

terviseriskide vältimisel ja inimeste teadlikkuse sihikindlat suurendamist tervislike eluviiside väärtustamisel ja haiguste ennetamisel.

Nende eesmärkide saavutamiseks Valitsusliit:

- 11) suurendab terviseedenduse programmide mahtu;
- 12) propageerib tervislikku toitumist koolides ja teistes lasteasutustes;
- 13) karmistab järelvalvet õpi- ja töökeskkonna tervisenõuete täitmise üle;
- 14) tugevdab riiklikku järelvalvet tööohutusreeglitest kinnipidamise üle;
- 15) töötab välja tervikliku riikliku alkoholipoliitika, mis seab eesmärgiks alkoholi kuritarvitamisest tingitud negatiivsete tagajärgede olulise vähendamise.

Haiguste ennetamine

Valitsusliit peab väga tähtsaks haiguste varajase avastamise süsteemi korralikku töölerakendamist ja tõhusat tööd. Põhilüli tervishoius inimese terviseriskide avastamisel ning raviprotsessi koordineerimisel on perearstil.

Valitsusliit:

- 16) kaalub vabatahtlikel terviselepingutel põhineva täiendava tervisekindlustuse rajamist, eesmärgiga edendada tervisekäitumist ning vähendada seeläbi ravikulusid;
- 17) laiendab riiklikku vähiennetus- ning rakendab südame- ja veresoonkonna haiguste ennetamise programmi;

Tervishoiu rahastamine ja juhtimine

Abivajajad peavad saama kvaliteetset arstiabi. Valitsusliit on jätkuvalt seisukohal, et Haigekassa ravikindlustusraha on mõeldud raviks ja tervishoiutöötajate palk peab olema konkurentsivõimeline.

Valitsusliit:

- 18) vaatab üle töövõimetushüvitiste väljamaksmise senise praktika eesmärgiga suurendada tervishoiuteenuste kättesaadavust;
- 19) tagab ravikindluseta isikutele juurdepääsu perearstiteenusele;
- 20) muudab läbipaistvamaks haiglate rahastamise, viies tervishoiuteenuste hinna kulupõhiseks;

21) loob alused tervishoiuteenuste kvaliteedi tõusuks, rakendab meetmed haiglate nn. liigvarustamise tõkestamiseks ning kaasrahastab haiglate kaasajastamist haiglavõrgu arengukava alusel;

22) võtab vastu ja rakendab e-Tervise seaduse, mis kiirendab infotehnoloogiliste lahenduste (digitaalne registratuur, digitaalne haiguslugu, digitaalne retsept, televisiit, ühiskasutuses pildipank jne) kasutuselevõttu, pakkudes Eesti inimestele uusi kaasaegseid diagnoosimise- ja ravi võimalusi.

Hambaravi

Valitsusliidu prioriteet hambaravis on lapsed ja pensionärid, sealhulgas töövõimetuspensionärid.

Valitsusliit:

21) alustab ennetusprogrammiga juba lasteaias, laiendades ennetusprogrammi ka teistele eagruppidele;

22) alustab suuhügieeni spetsialistide väljaõpetamist, kelle abil teadvustame ja aitame saavutada laste optimaalset suu ja hammaste tervist;

Ravimid

Valitsusliit peab tähtsaks kaasaegsete ravimite kättesaadavuse kasvu. Selleks:

23) tagab ravimikaubanduses ausa ja vaba konkurentsi;

24) suurendab läbipaistvust ravimite lülitamisel Haigekassa poolt kompenseeritavate ravimite nimekirja;

Represseeritud isikute toetamine

25) Valitsusliit lihtsustab okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isikute seaduses ettenähtud tervisetoetuste maksmise korda ning ühendab kõik senised toetused üheks aastatoetuseks;

HIV-AIDS ennetus ja ravi

Valitsusliit:

26) tagab riikliku HIV ja AIDSi vastu võitlemise ja ennetuse strateegia aastateks 2006–2015 elluviimise. Eelkõige keskendub Valitsusliit ennetustegevusele noorte ja lastevanemate hulgas hoidmaks ära nakatumist HIV-viirusesse. Valitsusliit seab eesmärgiks vähendada HIV-nakatunute uute juhtumite arvu ühe miljoni elaniku kohta aastas Euroopa regiooni keskmisele tasemele (50-70 juhtu aastas).

Energiapoliitika

Energiaintensiivne majandus mõjutab Eesti konkurentsivõimet ja halvendab keskkonnaseisundit. Eesti soovib olla teenäitajaks kliimamõjude vähendamise ja energiatõhususe tõstmise alal maailmas. Valitsusliidu eesmärk on Eesti energeetilise sõltumatuse ja selle kaudu riikliku julgeoleku tagamine ning Eesti ettevalmistamine põlevkivi kui ammenduva ressursi järk-järguliseks asendamiseks energiabilansis.

Selleks Valitsusliit:

- 1) alustab 2007. aasta jooksul Kütuse- ja energiamajanduse pikaajalise arengukava uuendamist;
- 2) toetab taastuvenergeetika, sealhulgas biokütuste tootmist ja kasutamist ning üleminekut hajutatud tootmisele;
- 3) arendab taastuvenergeetikaalast rahvusvahelist koostööd nii tehnoloogiaarenduse kui energiakaubanduse valdkonnas;
- 4) käivitab taastuvenergeetilise ressursi kaardistamise ja potentsiaalide hindamise ning tehniliste lahenduste tasuvusanalüüsi; tellib üleriikliku taastuvenergeetika keskkonnamõju hinnangu ning teemaplaneeringu;
- 5) töötab välja konkursitingimused ettevõtetele osalemaks taastuvenergiaettevõtluses riiklikult planeeritud ja riigi omandis olevatel aladel;
- 6) võtab 2007.a. jooksul vastu Energiasäästu sihtprogrammi energia säästva tarbimise edendamiseks ja energiakadude vähendamiseks 2007-2013 ning energiasäästliku kodu toetamise programmi aastaks 2009;
- 7) osaleb Euroopa ühtse elektrituru loomisel. Toetab Eesti energiasüsteemi lõimumist Skandinaavia energiasüsteemidega ja taotleb EL infrastruktuuri toetusfondide vahendeid energeetilist julgeolekut tagavatele ühendustele Läänemere piirkonnas;
- 8) tagab Eesti Energia põhivõrgu toimimise sõltumatu süsteemioperaatorina;
- 9) toetab avatud elektriturgu. Teeb ettevalmistusi ja avab elektrituru alates 2009. aastast 35% ja 2013. aastast kogu ulatuses;
- 10) otsustab osalemise tuumaalases koostöös Leedu ja Soomega Valitsusliidu osapoolte konsensuse alusel viies enne lõplikku otsust läbi põhjalikud

keskkonnamõju hindamised ja uuringud, milles võrreldakse tuumaenergia pikaajalist tasuvust teiste energiaallikatega võrreldes. Kogu informatsioon uuringutest avalikustatakse ning otsustamisele eelneb avalik arutelu.

Keskkonnapoliitika

Valitsusliidu keskkonnapoliitika eesmärk on tagada Eesti inimestele rahva püsimit toetav puhas ja looduslikult mitmekesine elukeskkond ning selle säilimine põlvest põlve.

Valitsusliit lähtub arusaamast, et inimene on looduskeskkonna osa ning taotleb oma poliitikas mõistlikku tasakaalu keskkonnakaitse ning muude ühiskondlike sihtide vahel. Majandusliku huvi ning avalikult ja selgelt põhjendatud keskkonnakaitsete huvide konflikti korral tuleb eelis anda keskkonnakaitsele.

Selle eesmärgi saavutamisel paneb Valitsusliit erilist rõhku:

- maa- ja loodusvarade säästlikule kasutamisele;
- energiasäästule
- keskkonnasäästlikule innovatsioonile;
- Eesti inimeste loodussäästliku mõtteviisi kujundamisele;
- keskkonnakasutuse eesmärgipärasele, avalikult hinnatavale ning mõistlikule piiramisele ja suunamisele

- aktiivsetele meetmetele looduse mitmekesisuse kaitseks ja taastamiseks

Keskkonnakasutust reguleeriv Eesti seadusandlus peab olema selge ja eesmärgipärane, sellel eesmärgil töötab Valitsusliit välja ja võtab vastu Eesti keskkonnapoliitika. Eesti seisab Euroopa Liidu keskkonnaõiguse arenemise eest suurema selguse, üldisuse ja ühetaoliselt mõistetavuse suunas. Valitsusliit tagab kõigi keskkonnalaaste õigusaktide ja otsuste laialdase avaliku arutelu.

Selleks Valitsusliit:

- 1) näeb Maapõueseaduses ja kaevanduslubades ette kaasnevate maavarade maksimaalse kasutamise kohustuse ja mulla ning pinnase ladustamise viisil, mis võimaldab nende taaskasutust

- 2) seab sihiks põlevkivi aastase kaevandamismahu maksimaalselt 15 miljonit tonni aastas;

- 3) seab joogivee, liiva, savi, kruusa, turba jt varude kaardistamise ja arvelevõtmise riigi ülesandeks ning üleriigilise arengukava nende kaevandamise aluseks;

- 4) jätkab ökomaksureformi elluviimist, muudab „saastaja maksab” põhimõtte ning jäätmete taaskasutusnõuete täitmise kontrolli süsteemi toimivaks. Tõstab saaste- ja ressursitasusid, muuhulgas põlevkivikasutusele;
- 5) kaalub ressursiväärtpaberite mehhanismi kasutamist majanduse mitmekesistamiseks ning keskkonna- ja energiasäästlike tehnoloogiate kasutussevõtu toetamiseks;
- 6) soodustab ja laiendab ühiskondliku transpordi kasutamist ;
- 7) laiendame kergliiklusteede rajamist;
- 8) jätkab ettevalmistusi ohtlike raudteeveoste ning kaupade ümberlaadimiskeskuste kesklinnast välja viimiseks Tallinnas, Tartus ja teistes linnades;
- 9) jätkab õhukvaliteedi parandamist, sealhulgas nii transpordisaastest, tööstussaastest kui ka mürareostusest ning muudab õhu ja kogu keskkonnaseire informatsiooni avalikult kättesaadavaks;
- 10) toetab kodumaisete keskkonnasõbralike biokütuste konkurentsivõimet turul ning käivitab taastuvkütuste alase innovatsiooni ja tehnoloogiasiirde toetamise programmi. Loob eeldused taastuvlisanditega mootorikütuste laiaulatuslikuks kasutussevõtuks;
- 11) jätkab riiklikke investeeringuid, et tagada puhta joogivee kättesaadavus kõigile inimestele, jätkab heitveepuhastite rajamist ja renoveerimist tõhusaimal viisil, kasutades sobivatel juhtudel ökoloogilisi tehnoloogiaid. Hoolditseb veehaarete vee kvaliteedi ja veekogude ning nende elustiku hea seisundi eest;
- 12) toetab innovaatiliste tehnoloogiate kasutuselevõttu ja teadusuuringuid ning parima võimaliku keskkonnasõbraliku tehnoloogia rakendamist Eesti tööstusettevõtetes;
- 13) keelustab tihedalt asustatud piirkondades uute kõrgepinge õhuliinide rajamise; seob kinnisvaraarenduse tiheasustusaladel piirkondades uushaljastuse rajamise kohustusega;
- 14) toetab Eesti maastiku puhastamist nõukogude aegsetest kolhoosi-, sovhoosi- ja sõjaväerajatiste varemetest;
- 15) täiendab Keskkonnamõjude hindamise, kontrolli ja järelvalve seadust tõhustamaks kontrolli keskkonnamõjude hindamise kvaliteedi üle;
- 16) muudab Keskkonnainvesteeringute Keskuse töökorra ja rahastamispehimoõtted läbipaistvaks;
- 17) parandab kaitsealade võrgustiku toimimist ja tugevdab loodusväärtuste seiret, eelkõige eesmärgiga parandada metsade ja märgalade ning ranniku, siseveekogude ja mere kaitset;

18) viib lõpule looduskaitseasutuste reformi, andes Riiklikule Looduskaitsekeskusele kaitsealade valitsemise kohustuse ja järelvalveõigused;

19) korrastab kaitsealuste maade riigile ostmise ja maade vahetamise süsteemi, tagades protsessi läbipaistvuse.

20) toetab pärandmaastike ja -koosluste traditsioonilisel viisil majandamist;

21) toetab erametsaomanike ühistegevust selleks soodustuste, toetuste ja regulatsioonide süsteemi väljatöötamisega, mis soodustab säästvat ja tasuvat metsamajandamist;

22) toetab loodusturismi arengut;

Parima kaasaegse seire ja järelvalvetehnoloogia rakendamine ning kõrge valmisolek keskkonnariskide tõrjumiseks ja ärahoidmiseks

Valitsusliit:

23) tagab reostusennetuse programmi raames asjaomaste asutuste suutlikkuse, funktsioonide piiritlemise ja koostöövõime; nõuab kõigi Eesti sadamate ja muude reostusohlike rajatiste omanikelt kohustusliku ja tegeliku valmisoleku tagamist nii neist endist kui muudest allikatest tuleneva reostuse esmaseks tõrjeks;

24) tõhustab Eesti poolset tööd Läänemere kaitse konventsiooni raames ja teeb koostööd Läänemereäärsete riikide ühise merereostuse seiresüsteemi loomisel;

Keskkonnainspektsiooni töö tõhustamine ja karistuspoliitika karmistamine

25) suurendab keskkonnainspektorite õigusi ning taastab keskkonna abiinspektori staatuse;

26) muudab seadusi, et tegelik karistus keskkonnakuritegude eest oleks vastavuses keskkonnale tekitatud kahjuga;

Keskkonnahalduse tõhustamine

27) tagab metsamajanduses, maaturismis ja keskkonnaettevõtluses avatud konkurentsi.

Maaelu-, regionaal- ja infrastruktuuri arendamise poliitika

Valitsusliidu maaelu-, põllumajandus- ja regionaalpoliitika eesmärk on maapiirkondade kõrge elukvaliteet ning hästi tasustatud töökohtade juurdekasv maal. Selleks teeb Valitsusliit panuse infrastruktuuri arendamisele, ettevõtluskeskkonna jätkuvale parandamisele ning inimeste koolitamisele ja nõustamisele. Valitsusliit peab seejuures

oluliseks koostööd omavalitsuste, kodukandi- ja külaliikumise, seltside, koguduste, teadlaste ning ettevõtjatega.

Eesti tasakaalustatud arengu tagamiseks Valitsusliit:

- 1) parandab maapiirkondade infrastruktuuri, teid ja energiavarustust, muuhulgas jätkab Tallinn-Tartu maantee ehitamist neljarealiseks, milleks koostab kogu trassi ulatuses eelprojekti, ehitab hiljemalt aastaks 2011 välja neljarealise tee Tallinnast Koseni, Tartu ringtee ja Mäo uue liiklussõlme ning alustab neljarealise tee ehitamist Koselt Mäoni;
- 2) tagab ühistranspordi valdkonnas reisirongiliikluse tõstmise kvalitatiivselt uuele tasemele. Selleks tagab, et 2011. aastaks on Tallinn-Narva ja Tallinn-Tartu raudteeliinidel võimalik liigelda kiirusel 120 km/h;
- 3) viib lõpule Saaremaa püsiühenduse tasuvuse ja keskkonnamõjude uuringud, ning alustab Saaremaa püsiühenduse rajamist, eesmärgiga rajada aastaks 2015 püsiühendus;
- 4) suurendab riigimaanteede tolmutõrje vahendeid, eesmärgiga muuta tolmuwabaks kõik suurema liiklusintensiivsusega riigi maanteed;
- 5) rakendab külainfrastruktuuri (kaevud, hüdrorajatised jms) rajamise toetamise programmi riigipoolse finantseerimisega 100 miljoni krooni ulatuses aastas põhimõttel, et riik rahastab projektidest kuni kolmandiku;
- 6) toetab ühenduse parandamist väikesaartega.

Põllumajandus

Valitsusliit:

- 1) toetab Euroopa Liidu põllumajanduse turukorralduse kiiret reformi vaba konkurentsi suunas ja kõikide liikmesriikide võrdset kohtlemist. Taotleb põllumajanduses ühendusesiseste tootmiskvootide kaotamist;
- 2) maksab konkurentsitingimuste võrdsustamiseks riigieelarvest täiendavalt otsetoetusi vastavalt Euroopa Liiduga (EL) liitumislepingus sätestatud maksimaalmääradele. Ühtse Põllumajanduspoliitika muutudes vaatab Eesti riigi eelarvest makstavate täiendavate otsetoetuste suuruse ümber;
- 3) toetab mittepõllumajandusliku ettevõtluse teket maal ning lihtsustab toetuste taotlemist alustavatele mittepõllumajanduslikele ettevõtetele. Muuhulgas panustab maaturismi arengusse, toetades investeringuid konkurentsivõime ja teenuste kvaliteedi tõstmisse;
- 4) võimaldamaks toetuste kasutamist võimalikult maaelanike hüveks suurendab nõuandeteenistust, konsulentide teenust;

5) laiendab toetuste saajate ringi, et kasvatada konkurentsivõimeliste põllumajandustootjate arvu, piirab investeringutoetuste väljamaksmist taotlejatele kõigi meetmete peale kokku ühe taotleja kohta 500 000 euronit kogu finantsperspektiivi jooksul;

6) loob riigi- ja erasektori koostöös looduskahjukindlustuse süsteemi; kompenseerib edaspidi looduskahjud vaid nendele tootjatele, kes ka ise osalevad oma põllumajandussaaduste riskide kindlustamisel;

7) jätkab asendustalunike süsteemi loomist;

8) toetab Eestile iseloomuliku pärandmaastiku säilitamiseks hajutatud ja ekstensiivset loomakasvatust;

9) soodustab uute põllumajanduslike tegevusvaldkondadena mahepõllumajanduslike toodete tootmist ja turundust ning energeetilise toorme tootmise arendamist. Toetab ökoloogiliselt puhta toidu tarbimist, eriti koolides ja kaitseväes läbi vastavatele hangetele seatavate nõuete;

10) annab riigi valitsemiseks mittevajaliku maa tsiviilkäibesse. Lõpetab riigile kuuluva põllumajandus- ja metsamaa andmise kasutusvaldusse koos väljaostmisõigusega. Seadustab riigi ja omavalitsuste omanduses vabade maade võõrandamise ja rendisuhetele ühtsed ja läbipaistvad tingimused, mille kohaselt omand või kasutusõigus läheb üle vaid avaliku enampakkumise korras;

11) toetab kultuurilist ning majanduslikku ühistegevust ja külaliikumist;

12) muudab füüsilisest isikust ettevõtja oma metsast saadud metsamaterjali müügi korral tulumaksuvabaks sarnaselt põllumajandusettevõtjaga;

13) loob õiguslikud alused maaomanikule oma maade registreerimiseks GMO-vabana.

Eesti keele kaitse poliitika

Valitsusliit lähtub oma poliitikas veendumusest, et eesti keele riiklik toetamine on põhiseaduslik kohustus.

Valitsusliidu eesmärk on teostada poliitikat, mis tagab eesti keele põhiseadusliku kaitse, selle kasutusala laienemise ning eesti keele kasutajaskonna kasvu. Selleks kavandab Valitsusliit ja viib aastatel 2007–2011 ellu järgmised eelarve-, majandus- ning õiguspoliitilised sammud:

1) sätestab Põhiseaduse preambulas, et Eesti riik peab tagama lisaks eesti rahvusele ja kultuurile ka eesti keele säilimise läbi aegade;

- 2) tagab kõigile Eesti elanikele ja eesti keele huvilistele võimaluse saada abi eesti keele õppimisel ja kasutamisel;
- 3) soodustab riiklikult eesti keele kasutust infotehnoloogilistes rakendustes toetades tarkvara kohandamist ja kasutusliideste tõlkimist;
- 4) suurendab riiklikku finantseerimist järgmiste eesmärkide teostamiseks:
 - avaliku keelenõustamise süsteemi edasiarendamiseks, sealhulgas eesti keele laste nõuannete kättesaadavaks tegemiseks päevalehtede, mobiilside rakenduste ning Interneti kaudu (Eesti Keele Instituut);
 - eestikeelse terminoloogia väljatöötamiseks ja arendamiseks uutes teadus- ja tehnoloogiaharudes ning vastavate erialasõnastike väljaandmiseks (Eesti Keele Instituut ja Eesti Terminoloogia Ühing);
 - eesti keele etümoloogilise sõnaraamatu koostamiseks (Eesti Keele Instituut);
 - soome-ugri keelte uurimiseks (Eesti Keele Instituut ja Tartu Ülikool);
- 5) tagab, et eestikeelsed keele- ja kirjandusajakirjad ning olulisemad algupärased eestikeelsed lasteajakirjad oleksid tellitud kõigisse kooli- ja avalikesse raamatukogudesse ning lasteajakirjad kõigisse lasteaedadesse;
- 6) tõstab eesti keele ning eestikeelse loomingu väärtustamiseks F. J. Wiedemanni riikliku keeleauhinna preemiasumma miljonile kroonile ning riikliku kultuuripremia elutöö eest samuti miljonile kroonile;
- 7) loob eraldi riikliku programmi eesti kirjanduse tõlkimiseks võõrkeeltesse;
- 8) seab sisse miljonikroonise aastapremia õpetlasele, kelle panus eestikeelse doktoriõppe ja teaduse edendamisse (õppematerjalid ja oskussõnavara) on olnud suurim;
- 9) töötab välja riikliku programmi, mis ühtlustaks logopeedidele esitatavad kvalifikatsiooninõuded, määratleb logopeedide vajaduse riiklikus koolitustellimuses ja muudab logopeedi abitöötajast kutseoskustele vastavat palka saavaks spetsialistiks;
- 10) rakendab avalikus sektoris kvaliteetsema keelekasutuse tagamiseks regulaarsed eesti keele täienduskursused riigiametnikele ja kohalike omavalitsuste töötajatele;
- 11) tõhustab eesti keele tasuta õpetamist vene õppekeelega koolis õpetavatele pedagoogidele ning kiirendab eestikeelsete aineõpetajate ettevalmistamist vene õppekeelega gümnaasiumidele;
- 12) käivitab venekeelses meedias pideva eesti keelt, eesti keele õppimisvõimalusi ja kodakondsuse keeleksamit tutvustava riikliku teavituskampania ning eestikeelses avalikus-õiguslikus meedias regulaarsed eesti keele ja kirjanduse teemalised saated;

13) laiendab keelekümbeluse metoodika kasutamist vene õppekeelega Eesti koolidele (sh põhi- ja kutsekoolidele) ja lasteaedadele. Selleks kiirendab õpetajate täiendusõpet keelekümbeluse metoodika osas ning uute keelekümbeluse metoodikat tundvate õpetajate ettevalmistamist;

14) Eestis elavate mitte-eestlaste eesti keele oskuse parandamiseks:

- kahekordistab aastaks 2010 laste keelelaagrite korraldamiseks eraldatavate riigieelarvevahendite mahtu;
- kahekordistab aastaks 2010 tööjõuvahetusprojektide mahtu, projektide raames lähetatakse peamiselt venekeelses keskkonnas töötavad õpetajad, politseiametnikud, raamatukogutöötajad jt avalikud teenistujad praktikale eestikeelsesse töökeskkonda;
- laiendab tasuta keelekursusi lisaks politseinikele ja päästetöötajatele ka teistele riigisektori spetsialistidele;

15) rakendab toimiva eestlaste tagasikutsumise riikliku programmi;

16) toetab eesti keele kasutamist ja levitamist väljaspool Eestit. Selleks aitab kaasa eesti keele ja kultuuri õppimisvõimaluste loomisele Euroopa Liidu ning Moskva, Peterburi, Kiievi, Pihkva jt ülikoolides;

17) avab Helsingis eesti kooli. Toetab eesti keele õpet Krimmi, Suetuki, Stockholmi, Toronto, Riia, Petseri jt eesti koolides välismaal (õpetajate ja laste vahetus, õpetajakoolitus, õpikud), aitab rahastada välis-Eesti koolimajade remonti ning seab sisse abiprogrammid Eestiga suhtlemise elavdamiseks;

18) finantseerib audiovisuaalsete eesti kõnekeele õppeprogrammide väljatöötamist eri rahvaste keeltes luues eeldused nende sidumiseks mõne maailmas laialt levitatava keeleõppe sarjaga;

19) eraldab igal aastal riigieelarvest miljon krooni tänapäevase eesti algupärase luule ja proosa avaldamiseks regionaalkeeltes ning 1 000 000 krooni regionaalkeelte keelekuju uurimiseks eesti keele ja kultuuri rikastamise sihiga;

20) toetab Keeleinspektsiooni nende püüdlustes:

- järjekindlalt nõuda head riigikeele oskust neilt, kellele see on keeleseaduse kohaselt avalikes huvides kohustuslik;
- nõuda avaliku võimu ja kodaniku suhtluses korrektse riigikeele kasutamist.

ARENDAME EMAKEELSET INFOÜHISKONDA

Valitsusliit:

21) muudab emakeelse tarkvara kasutamise kohustuslikuks avalikule sektorile ja

haridusasutustele. Tarkvara riigihangetel sätestatakse üldine nõue, et riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste ostetaval avalikus kasutuses oleval tarkvaral peab olema eestikeelne kasutusliides;

22) jätkab olulisemate sõnaraamatute digitaliseerimist ja teeb need Internetis tasuta kättesaadavaks. Loob veebis keelelehekülje - avaliku internetipõhise keelevärvava eesti keele õppimiseks, propageerimiseks ning keelealase nõu saamiseks (õigekeele kontroll, sõnastikud, keelenõuanded, andmebaasid jm). Võtab kasutusele digitaalsed Eestis avaldatud raamatute sundeksemplarid. Seab eesmärgiks alustada terviklike automaatse tõlke süsteemide loomisega eesti keele ja levinumate võõrkeelte vahel;

23) kiirendab Eesti kultuuripärandi ning kohaliku tele- ja raadiotoodangu digitaliseerimist. Nii muudame Eesti kultuuripärandi kättesaadavaks igale huvilisele kogu maailmas.

24) eraldab igal aastal 15 miljonit krooni emakeelsete digitaalsete keeletehnoloogiate (kõnetuvastussüsteem, kõnesüntees ja sellel põhinevad rakendused) väljatöötamiseks;

25) toetab Eesti Entsüklopeedia veebientsüklopeedia arendamist, kus oleksid nii entsüklopeedilised artiklid kui ka süstematiseeritud info teemade kaupa.

Rahvusvähemuste poliitika

Valitsusliidu rahvusvähemuste poliitika lähtub tõdemusest, et Eesti on kõigi kodanike riik. Valitsusliidu rahvusvähemuste poliitika eesmärk on tagada kõigile inimestele, olenemata rahvusest, võrdsed võimalused edukaks toimetulekuks, arenguks ja heaoluks.

Valitsusliit kutsub üles Eestis alalist elamisluba omavaid isikuid, kes soovivad siduda oma elu Eesti Vabariigiga – koos vastavate õiguste ja kohustustega – otsustama Eesti Vabariigi kodakondsuse kasuks.

Valitsusliit peab Eestis elavate rahvusvähemuste eduka toimetuleku eelduseks kolme põhisammast:

- **hea eesti keele oskus;**
- **rahvusvähemuste kultuurilise identiteedi ja emakeele säilitamine;**
- **juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja informatsioonile.**

Nende eesmärkide saavutamiseks Valitsusliit:

1) keskendub vene õppekeelele gümnaasiumide haridusreformi elluviimisel õpilaste hea riigikeele oskuse ja konkurentsivõimeliste teadmiste saavutamisele;

- 2) tagab riikliku järelevalve vene õppekeele koolide riigikeele ja kodanikuõpetuse eksamitel, et eksamite tulemuste alusel oleks võimalik taotleda EV kodakondsust;
- 3) võimaldab kõigil soovijatel saada riigi toetusel eesti keele õpet (keeleõppekulutuste 100% hüvitamine tingimusel, et isik on osalenud õppetöös ja sooritanud eksami);
- 4) tagab, et riigikeele õppest saaksid riigi toel osa mitte-eestlastest puuetega inimesed, töötud, pensionärid ja vähekindlustatud;
- 5) kindlustab mitte-eestlastest avalike teenistujatele ning haridus- ja kultuurivaldkonna töötajatele erialase keeleõppe riigi toel;
- 6) algatab soodustusprogrammi noorte eesti keele õpetajate ja eestikeelsete aineõpetajate tööleasumiseks Ida-Virumaa, Harjumaa, Valgamaa jt vene õppekeele koolidesse;
- 7) toetab Vene Muuseumi tegevust;
- 8) kahekordistab järgneva 4 aasta jooksul rahvusvähemuste kultuuri ja kultuurikoolide finantseerimist;
- 9) toetab rahvusvähemuste kultuuriorganisatsioonide ühtse internetipõhise andmebaasi loomist;
- 10) toetab Peipsi-äärse piirkonna regionaalarengu programme eesmärgiga kaitsta vene vanausuliste kultuurilise omapära ja säilitamine ning kogu piirkonna sotsiaalset ja majanduslikku arengut;
- 11) toetab venelaste ja teiste rahvusvähemuste parema informeerituse tagamiseks venekeelse info levitamist Eesti kohta, sealhulgas avalik-õigusliku ringhäälingu uudisteportaali avamist venekeelsena;
- 12) loob rahvusvähemustele võimaluse omakeelsete subtiitrite kasutamiseks avalik-õiguslikus digitaalses telekanalis.

Infoühiskonna edendamise poliitika

Eduka kodanikuühiskonna aluseks on inimeste juurdepääs informatsioonile ning võimalus otsuste tegemisel kaasa rääkida. Infotehnoloogia laialdane kasutuselevõtt võimaldab meil elada säästlikult ja hoida keskkonda. Valitsusliidu eesmärk on teostada poliitikat, mis kindlustaks infoühiskonna järjekindla arendamise ning viimise kõigi Eesti elanikeni.

Valitsusliit soovib infoühiskonna senisest kiiremat arengut Eestis.

Valitsusliit lähtub oma poliitikas veendumusest, et infoühiskonna arendamine on kogu ühiskonna huvides olev ja kõigile paremat elukeskkonda loov tegevus.

Valitsusliit peab oluliseks Eesti infoühiskonna parimate saavutuste propageerimist välismaal.

TAGAME INTERNETI JA ANDMESIDE KÄTTESAADAVUSE

Selleks kavandab Valitsusliit järgmised sammud:

1) tagab kõigile avaliku sektori ning avalike internetipunktide arvutitele ID-kaardi lugejad aastaks 2008. Igas raamatukogus, linna- ja vallavalitsuses peab olema inimesel võimalik kasutada internetiühenduse ja ID-kaardi lugejaga varustatud arvutit;

2) loob tingimused linnast maale elama ja tööle asumiseks ja kaugtööks ning muudab kiire Internet kättesaadavaks igale Eesti kodule ja äriale. Igal Eesti kodul ning ettevõttel peab olema võimalik saada mõistliku hinnaga kiiret internetiühendust, mis aitab Eesti inimestel infoühiskonnas kaasa rääkida ning tagab Eesti ettevõtete konkurentsivõime. ;

3) võimaldab tasuta traadita Internet iga omavalitsuse keskuses aastaks 2010 luues vastava avaliku teenuse standardi. Nii nagu kogu Eesti on kaetud mobiilivõrguga, peab vähemalt kõikides linna- ja vallakeskustes olema võimalik kasutada tasuta traadita Internetti;

KINDLUSTAME INFOÜHISKONNAS TOIMETULEKUKS VAJALIKU HARIDUSE

Selleks, et infoühiskonna vahendeid oskaks ja saaks hästi kasutada nii õpilased kui ka õpetajad Valitsusliit:

4) tagab igale õpetajale sülearvuti ja käivitab programmi eesmärgiga tagada alates põhikooli viimasest klassist igale õpilasele tehniline ligipääs arvutitele ja Internetile kodus ning koolis;

5) seadustab, et keskkariduse ühe osana saavad õpilased alates 2009. aastast arvutikasutamise oskustunnistuse (AO/ECDL tunnistus);

6) toetab emakeelse õpitarkvara arendamist ja kasutamist ning internetipõhiste emakeelsete õpikeskkondade arendamist, millega kaasneb õpetajate koolitus;

7) viib õpikud ja töövihikud vabaks kasutamiseks, lugemiseks, allalaadimiseks ja väljatrükkimiseks Internetti. Kasutusõigused avalikuks kasutamiseks omandab autoritelt riik;

Selleks, et kõigil inimestel oleks võrdne võimalus osa saada infoühiskonna võimalustest Valitsusliit:

8) tagab koostöös erasektoriga tasuta arvuti algõppe ja ID-kaardi elektroonilise kasutamise oskuse kõigile soovijatele – nii tööealistele kui ka pensionäridele;

9) töötab välja ja rakendab erivajadustega inimestele infoühiskonda kaasamise programmi;

ARENDA ME JÄRJEKINDLALT E-RIIKI

10) riik peab kodanikuga suhtlema elektrooniliste kanalite kaudu juhul kui kodanik suudab ennast piisavalt turvaliselt tuvastada. Riik ei sunni kodanikku külastama riigiasutusi v.a. erijuhtudel kui menetlust ei ole võimalik läbi viia ilma isikuga füüsiliselt kohtumata;

11) riik ei kohusta kodanikke füüsiliste dokumentide abil tõendama oma õigusi, pädev ametnik kontrollib isiku õigusi kasutades andmesidevahendeid ja andmekogusid. Kodaniku soovi korral väljastab riik talle dokumendi elektrooniliselt juhul kui dokumendi väljastamise nõuded seda ei välista;

12) tagab, et riigiportaalist www.eesti.ee on 2008. aastaks avaliku sektori teenused kodanikele ja ettevõtjatele kättesaadavad, sh ettevõtte asutamine kahe tunniga; elukoha muutumise registreerimine; dokumentide taotlemine; kooli-ja lasteaiakoha taotlemine; riigi ja kohaliku omavalitsuste pakutavate toetuste taotlemine; kõik planeeringud jne. Kõik planeeringud ja nende eelnõud, keskkonnamõtjude hinnangud jm kogukonnale olulised dokumendid peavad olema avaldatud koduleheküljel, soovijaid teavitatakse kodukoha elukeskkonda muutvatest protsessidest;

13) muudab avalikus sektoris arvlemise 2010. aastaks paberivabaks ehk e-arvetel põhinevaks. Kehtestab, et hiljemalt aastast 2010 saavad riigile teenust osutavad äriühingud riigile esitada vaid e-arveid ning riik omakorda kohustub samaks ajaks looma e-arvlemiseks sobiva internetikeskkonna. Võtab eesmärgiks, et riigihanke pakkumisi saab esitada ainult elektrooniliselt;

14) muudab avaliku sektori sisese asjaajamise paberivabaks aastaks 2011 ning tagab andmete liikuvuse ristkasutuses andmekogude vahel;

15) infosüsteeme tellides lähtub riik põhimõttest, et süsteem ei oleks seotud konkreetse tarnijaga ning seda oleks võimalik edasi arendada ja kasutada kogu riigi sektoris piiranguteta;

16) kõik e-riigi teenused peavad olema võrdväärselt kasutatavad enamlevinud operatsioonisüsteemides;

17) arendab edasi ID kaardile tuginevat infrastruktuuri, teavitades kodanikke selle võimalustest ja propageerides uusi lahendusi ning toetab seadusandliku keskkonna kaasajastamisega täiendavate turvaliste elektrooniliste isikutuvastamise tehnoloogiate edasiarendamist ja kasutuselevõttu.

Kultuuripoliitika

Valitsusliit arendab kultuuripoliitikat, mis aitab kaasa rahva ja riigi püsimisele ning arengule.

Professionaalse- ja harrastuskultuuri elujõulisuse tagamiseks kogu Eestis Valitsusliit:

- 1) suurendab oluliselt loomeliitude ja kultuuriseltside rolli sotsiaalses dialoogis;
- 2) tagab laulu- ja tantsupidude elujõulisuse läbi laulu- ja tantsuliikumise tegevuse püsiva rahastamise ka pidudevahelisel ajal, selleks kahekordistab lastekooride, laste tantsurühmade ja lasteorkestrite rahastamist;
- 3) suurendab toetust rahvakultuurile;
- 4) väärtustab pärimuskultuuri ja –muusikat, selle propageerimist ja õpetamist;
- 5) toetab rahvuskultuuriliselt oluliste professionaalsete teatrite läbipaistvat ja süsteemset rahastamist riigieelarvest sõltumata nende omandi- ja tegevusvormist;
- 6) soosib rahvusliku filmitööstuse ning ringhäälingukultuuri arengut, muuhulgas kahekordistades 2011. aastaks Eesti Filmi Sihtasutuse riigieelarvest filmide tootmiseks eraldatavaid vahendeid;
- 7) jätkab kinovõrgu taastamist, mis võimaldab osa saada professionaalsest filmikunstist üle kogu Eesti. Loob kinode repertuaaripõhise toetussüsteemi ja tähtsustab levitoetuste abil väärtfilmide levi, kaasa arvatud Eesti filmilevi;
- 8) tõstab riikliku kultuuripremia elutöö eest miljonile kroonile;
- 9) parandab rahvaraamatukogude võimalusi hankida väärtkirjandust ning audio- ja videomaterjale, sh digitaalsel kujul;
- 10) toetab jõuliselt kultuuri tutvustamist välismaal, avab Eesti kultuuriesindusi võimaldab meie loojatele erinevate kultuuriprogrammide kaudu osalemist rahvusvahelistes kultuuriprojektides;
- 11) loob ühtse ja kaasaegse rahvusringhäälingu, mis kasvatab huvi kultuuri loomise, arendamise ja tarbimise vastu ning aitab kaasa eesti keele püsimisele. Digitaliseerib aastaks 2012 teleülekanded, muutes kvaliteetse kultuuri tarbimise mugavaks ja kättesaadavaks kõigile.

Kultuuriväärtuste hoidmiseks ja loomiseks Valitsusliit:

- 12) jätkab Eesti rahvale oluliste kultuuriehitiste püstitamist ning olemasolevate ehitiste säilitamist. Alustab Tartusse Raadile Eesti Rahva Muuseumi uue hoone ehitust;

13) seadustab, et 1 % riigi poolt tellitud avaliku ruumina käsitletavate ehitiste investeeringuteks mõeldud summadest kasutatakse kunstiteoste ja disaini sihttellimiseks avaliku keskkonna rikastamiseks;

14) säilitab ajaloolise arhitektuuripärandi, sealhulgas:

- neljakordistab pühakodade ja kirikute restaureerimisprogrammi summad riigieelarves, tõstes need vähemalt 100 miljoni kroonini aastas;
- jätkab mõisaarhitektuuri restaureerimisprogrammi ning muu arhitektuuripärandi restaureerimist;

15) kiirendab muuseumide ja raamatukogude arhiivide digitaliseerimist.

Spordipoliitika

Valitsusliidu spordipoliitika eesmärk on harrastus- ja tervisespordi edendamise kaudu eelduste loomine Eestimaa inimestele täisväärtuslikuks, tervislikuks ja pikaks eluks. Valitsusliit peab oluliseks liikumisharrastuste juurutamist ning lastesporti kui vahendit noorte eemale hoidmiseks alkoholi, tubaka ja narkootikumide tarbimisest. Oluline on luua kõigile võimalused igakülgselt sportlikuks tegevuseks kogu elu jooksul, tagades tugeva ja laiahaardelise aluse meie tulevastele tippsportlastele ja olümpiavõitjatele.

Nende eesmärkide saavutamiseks Valitsusliit:

1) arendab välja lapseootel emadele ja väikelastele tervisevõimlemise ja ujumise toetuste programmi. Lisab riiklikule programmile – „kõik 2. klassi lapsed ujuma” – korduskursused kõigile 6.klasside lastele;

2) arendab kavakindlalt spordialast infrastruktuuri:

- koostöös kohalike omavalitsustega aitab luua uusi kodulähedasi tervisespordiparke, jooksu-, suusa-, ratta- ja matkaradasid;
- toetab staadionide, ujulate ja spordikeskuste ehitust – igas Eesti maakonnas peab olema vähemalt üks nüüdisaegsetele nõuetele vastav staadion ja spordiehitis;
- soodustab looduslike harrastusspordi võimaluste väljaarendamist;

3) jätkab saavutusspordis edu taganud riikliku rahastamise süsteemi täiustamist suurendades oluliselt riigipoolset toetust;

4) arendab Tehvandi Spordikeskuse tänapäevaseks tervise- ja tippspordikeskuseks;

5) toetab tippsportlasi ning tagab neile konkurentsivõimelised treeningtingimused ja võimalused osalemiseks tiitlivõistlustel;

6) loob riikliku tugisüsteemi rahvusvaheliste spordi suurvõistluste, sealhulgas Euroopa ja maailma meistrivõistluste ning maailma karikavõistluste etappide läbiviimise toetamiseks

ning toetab nende korraldamist Eestis;

7) loob järjekindlalt erivajadustega inimestele sportimisvõimalusi ja toetab nende sportlikku tegevust.

Siseturvalisus

Valitsusliidu sisejulgeoleku- ja turvalisuspoliitika eesmärk on Eesti põhiseadusliku korra, sisemise rahu ja stabiilsuse kindlustamine ning inimeste tervise ja vara edukas kaitsmine. Selleks kavandab Valitsusliit aastatel 2007-2011 ning viib ellu järgmised eelarve-, majandus- ja õiguspoliitilised sammud:

1) võtab sarnaselt riigi „kriminaalpoliitika põhisuundadele” Riigikogu poolt vastu "Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad kuni aastani 2015", mille täitmise kohta esitab siseminister Riigikogule igal aastal ülevaate;

2) lõpetab riiklikult tarbetu dubleerimise erinevate ministriumide ning ametkondade vahel:

- suunab kriminaalasutuste tegevuse eelkõige nendele kuritegudele, mis toodavad uut kuritegevust (alaealiste vastu ja alaealiste poolt toime pandud kuriteod ning organiseeritud kuritegevus sh. inimkaubandus, narkokaubandus, korruptsioon ja rahapesu);
- planeerib kriminaalmenetluse riikliku ressursi jaotuse lähtudes Justiitsministeeriumi ja Siseministeeriumi riiklikest prioriteetidest;
- ühendab Kriminialistika Keskuse ja Kohtuekspertiisi Büroo Justiitsministeeriumi halduses olevaks asutuseks 1. jaanuarist 2008;
- korrastab uurimisasutuste struktuuri ja ülesanded. Valitsusliidu prioriteediks on nüüdisaegne ja motiveeritud Keskkriminaalpolitsei. Eriti keerukate kuritegude uurijate palgad muudetakse konkurentsivõimelisteks;

3) võtab vastu korrakaitseeaduse, mis määrab täpselt ja nüüdisaegsele Euroopa riigile kohaselt kindlaks füüsiliste isikute, äri- ja mittetulundusühingute ning riigi ja kohalike omavalitsuste õigused ja kohustused turvalise elukeskkonna kujundamisel; loob võimaluse läbi halduslepingute kaasata vajadusel ühiskonna turvalisuse tagamisse kodanikuühendused sh Naabrivalve, Kaitseliidu ning kohalikud omavalitsused ja äriühingud;

4) arendab kõigile sisejulgeolekuasutustele tööks vajalikku info- ja kommunikatsioonikeskkonna, sealhulgas viib kõigis menetlusliikides (kriminaal-, väärteo-, haldus- ja tsiviilmenetluses) lõpuni arendusprogrammi E-Toimik ja laiendab loodava riikliku operatiivraadioside kasutamisevõimalust kõigile sisejulgeolekuga seotud institutsioonidele;

5) seab sisejulgeolekut tagava ametnikkonna kujundamisel prioriteediks hea ametialase koolituse ning suhtlemisoskuse parendamise. Selleks:

- nüüdisajastab riigi sisejulgeoleku koolitussüsteemi sealhulgas loob kõik võimalused uurimis- ja jälitusametnike koolitamiseks;
- arendab Sisekaitseakadeemiat rakenduskõrgkoolina;
- arendab sisejulgeolekusüsteemis vajalike teadmiste saamiseks magistri- ja doktoriõpet rahvuslike ülikoolide baasil;
- tagab sisejulgeoleku tipp-spetsialistide koolituse maailma parimates ettevalmistuskeskustes.

6) tõstab oluliselt Eesti võimekust reageerimaks suurõnnetustele. Selleks:

- kaasab reageerimisvõimekuse tõstmisesse ka kaitseväge ning vabatahtlikud organisatsioonid;
- nüüdisajastab hädaolukorraks valmisoleku seadust ning riikliku kriisireguleerimise süsteemi sh loob vabatahtlike koolituse, tehnika ja abivahenditega varustamise ja tasustamise süsteemi kaasates selleks ka vabaühedusi;
- varustab sisejulgeolekuasutused parima võimaliku tehnika ja tehnoloogiaga;
- loob aluse toimivale koostööle teadusasutuste ning kodumaise tööstuse (eriti kõrgtehnoloogia) vahel;

7) arendab sisejulgeoleku kõrget professionaalset taset läbi aktiivse rahvusvahelise tegevuse sh andes koolitusabi;

8) viib aastaks 2011 läbi vanglareformi. Selleks:

- ühendab vanglasüsteemi ja kriminaalhoolduse tervikahelaks, mille eesmärgiks on süüdimõistetute resotsialiseerimine, toetab sotsiaalse rehabilitatsiooniga seotud ettevõtlust;
- lisab õiguskorda tagatisvangistuse põhimõtte (kohtu otsusel saab ohtlikku vangi kinni hoida ka peale karistustähtaja lõppu);
- ehitab uue Tallinna Vangla Maardusse;
- suurendab vangide tööhõivet;

9) tagab riigi õigusabi määratud kaitsega kriminaalmenetluses ja täpsustab Advokatuuri vastutust määratud korras kaitse korraldamisel;

10) parandab riigi õigusabi kättesaadavust ning teadvustab inimestele senisest enam võimalusi riigi õigusabi saamiseks;

11) seab eesmärgiks eradetektiivinduse seadusandliku reguleerimise;

12) tõhustab konkurentsikuritegevuse uurimist ja loob immuniteedi ja leebusprogrammi konkurentsikuritegude avastamiseks;

13) astub samme korruptsiooni ennetamiseks ja tõkestamiseks, sealhulgas

- võtab vastu uue Korruptsioonivastase seaduse;
- muudab majandushuvide deklareerimise sisuliseks ja elektrooniliseks;
- riigiasutuste ja omavalitsuste juhtidele antakse õigus nõuda oma töötajatelt deklaratsiooni esitamist, sellest keeldumine muudetakse töö- või teenistussuhte lõpetamise aluseks;

14) uuendab 2007. aasta jooksul valitsuse korruptsiooni vastase võitluse strateegiat nähes ette täiendavad meetmed korruptsiooni ennetamiseks ning keskendub senisest enam korruptsiooni tõkestamisele erasektoris, kohalikes omavalitsustes ning Euroopa Liidu vahendite kasutamisel. Pöörab erilist tähelepanu õiguskorra tagamisele Ida-Virumaal;

15) annab Kaitsepolitsei ametile tagasi kohustuse suuremate linnade ja valdade korruptsiooni uurimiseks;

16) tõhustab liiklusohutusala ennetustööd panustades uute tehnoloogiate kasutamisele ning diferentseerides karistusi liiklusalaste süütegude eest;

Välispoliitika

Valitsusliidu välispoliitika sihiks on Eesti julgeoleku ja heaolu kasvu kindlustamine ning stabiilsusele ja õigluse tagamisele kaasaaitamine maailmas.

Selleks kavandab valitsusliit järgmised sammud:

- 1) lähtub välispoliitika kujundamisel ning elluviimisel Eesti rahvuslikest huvidest, mille osaks on riigi ja kodanike julgeoleku tagamine, Eesti tuntuse ja kaasatuse suurendamine maailmas ning globaalses konkurentsivõimelise meie ettevõtjatele paremate võimaluste loomine;
- 2) süvendab häid suhteid Ameerika Ühendriikidega. Eesti jätkab aktiivset poliitikat Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide strateegilise partnerluse kinnistamiseks, toetades ideed Transatlantilise Partnerluslepe sõlmimiseks;
- 3) toetab Balti riikide koostöö tugevdamist ja tähtsustab regionaalset koostööd Balti riike ja Põhjamaid ühendavas Baltoskandias;
- 4) peab oluliseks Eesti-Soome kõikehaaravat unikaalset koostööd;
- 5) ajab kindlat poliitikat Vene suunal ja toetame konkreetseid ja praktilisi algatusi Eesti-Vene suhete arendamiseks;
- 6) avardab Eesti välispoliitilist ja diplomaatilist võimekust maailma eri regioonides, sh kahe saatkonna rajamine Lähis-Idas 2008, esinduse rajamise alustamine Moldovas, Rumeenias ja ühes Lääne-Balkani riigis aastal 2009, täisfunktsionaalse saatkonna väljaarendamine Georgias ja Bulgaarias aastal 2008, uute saatkonnahoonete ehitamine Pekingisse ja Riiga;

- 7) vähendab renditud pindadel saatkondade pidamist ning investeerib uute saatkonnahoonete ostmisesse;
- 8) tegutseb aktiivselt kommunismi ja natsismi kuritegude teadvustamisel ning hukkamõistmisel, aidates kaasa rahvusvahelise kommunismi kuritegusid uuriva keskuse loomisele, toetab selleteemalisi uurimuste, filmide ja näituste rahastamist;
- 9) suurendab välisministeeriumi analüütilist võimekust ning toetab välis- ja julgeolekupoliitiliste mõttekodade muutumist arvestatavateks rahvusvahelisteks teaduskeskusteks. Avalik-õiguslik meedia peab saama riigilt piisavat toetust korrespondendipunktide avamiseks maailma olulisemates keskustes;
- 10) rakendab Eesti välisteenistusi senisest suuremal määral välisriikides tegutsevate Eesti ettevõtete toetamiseks, Eesti majandusliku aktiivsuse suurendamiseks. Toetab Eestist väljaspool asuvaid eesti kogukondi nende jätkusuutlikkuse tagamiseks, eestikeelse hariduse saamisel, nende parema toimetuleku tagamiseks, eriti väljaspool Euroopa Liitu;
- 11) tugevdab Eesti välisesindusi konsulaartöötajatega;
- 12) tihendab Eesti aukonsulite võrku kogu maailmas;
- 13) jälgib Venemaal elavate soome-ugri rahvaste käekäiku ja hoiab teemat päevakorras rahvusvahelistes organisatsioonides. Toetab soome-ugri rahvaste omakeelseid haridusasutusi;
- 14) suurendab ühistegevust teiste riikidega energia- ja keskkonnajulgeoleku tagamiseks;
- 15) suurendab Eesti panust rahvusvahelises arengukoostöös ja arenguabis; arvestab Iraagi missiooni pikendamisel ÜRO Julgeolekunõukogu mandaati ja põhimõtteid, rahvusvahelist julgeolekuolukorda ja Eesti rahvuslikke huve;
- 16) peab oluliseks Eesti aktiivsuse suurenemist ÜROs, muuhulgas kandideerimist erinevatesse ÜRO organitesse

EUROOPA HUVID ON MEIE HUVID

Eesti rahvuslikes huvides on töötada ühise julgeoleku, välis- ning energiapoliitika kujundamise suunas. Tugev Euroopa teeb tugevaks ka Eesti. Selleks:

- 17) toetab Euroopa-siseste majanduspiiride ja konkurentsipiirangute täielikku kadumist, tööjõuturu piirangute kaotamist, säilitades samal ajal maksukonkurentsi ning teisi meetmeid, mis aitavad kujundada tugevat ja avatud Euroopa Liitu ja loovad Eesti majandusele uusi arenguvõimalusi;
- 18) toetab tihedamat koostööd ja seaduste ühtlustamist liikmesriikide vahel sise- ja justiitsvaldkonnas;

- 19) toetab kiiret liikumist Euroopa Liidu ühispoliitika reaalse kujundamise ning ellurakendamise suunas, eeskätt välis- ja julgeolekupoliitika ning energiapoliitika osas;
- 20) osaleb aktiivselt Euroopa Liidu naabruspoliitika kujundamisel. Toetab demokraatlike ja turumajandusreformide jätkumist Ukrainas, Moldovas, Georgias ja teistes riikides. Teeb tihedat koostööd Valgevene demokraatlike jõududega;
- 21) toetab Euroopa Liidu edasist laienemist, pidades oluliseks avatud uste poliitikat ka Ukrainale, Moldovale ja Gruusiale. Võimalus Euroopa Liiduga ühineda peab olema kõigil Euroopa riikidel, kes seda soovivad ja vastavad ühinemiseks vajalikele kriteeriumidele;
- 22) toetab Euroopa Liidu Põhjamõõtme raames majandus-, transpordi-, keskkonna- ja kultuuriprojektide arendamist Venemaa suunal;
- 23) toetab ELi ühise strateegia kujundamist Hiina, India ja teiste oluliste globaalsete partnerite suhtes. Peame vajalikuks ELi ühtse Aafrika-poliitika väljatöötamist, mis ergutaks sellel kontinendil demokraatiat ja majanduslikku arengut, suurendaks julgeolekut ning vähendaks illegaalset immigratsiooni Euroopasse.

LIKMELISUS NATOS

Liikmelisus NATO tagab meie sõjalise julgeoleku ja tähendab Eesti valmisolekut osaleda rahvusvahelise julgeoleku tugevdamisel. NATO peab säilima tugeva sõjalise kollektiivkaitse organisatsioonina ja olema esmavaliku organisatsiooniks sõjalist reguleerimist vajavate kriiside lahendamisel. Selleks valitsusliit:

- 24) toetab NATO avatud uste poliitika jätkamist, jagame Eesti kogemust NATOga liitumisel nendele riikidele, kes seda vajavad;
- 25) toetab koostöö tihendamist strateegiliste partneritega (Austraalia, Uus-Meremaa, Jaapan ja Lõuna-Korea);
- 26) jätkab osalemist Afganistanis kui NATO prioriteetsel missioonil (ISAF);
- 27) toetab NATO võimekuste arendamist võitluseks uute julgeolekuohtudega (terrorism, relva-, narko ja inimkaubandus, loodus- ja humanitaarkatastroofid);
- 28) on valmis korraldama NATO välisministrite kohtumise Tallinnas aastal 2008.

Kaitsepoliitika

Valitsusliidu riigikaitsepoliitika eesmärk on tagada Eesti julgeolek ning sõjaline kaitse kõige tõhusamal ning tänapäevaseid ja strateegilisi ohte arvestaval moel.

Rahvusvaheline julgeolek on jagamatu ning Eesti julgeoleku põhiline tagatis on

rahvusvaheline koostöö. Eesti kaitse on lahutamatu NATO ja EL kaitsepoliitikast ning kaitsejõudude areng peab toimuma osana rahvusvahelist tervikust.

Selleks Valitsusliit:

- 1) arendab kaitseväge nüüdisaegsuse, mobiilsuse ja kiirreageerimisvõime suunas ning rõhub spetsialiseeritud võimekuste väljaarendamisele;
- 2) täidab aktiivselt ja usaldusväärset oma rahvusvahelisi liitlaskohustusi. Viib riigikaitse kulutused 2%-ni SKTst aastaks 2010. Tagab osalemise NATO kiirreageerimisjõududes NRF14 kolmandiku pataljoni ulatuses ning EL Põhjala lahingugrupis aastal 2011;
- 3) planeerib kaitseväge suuruse, reservid ja infrastruktuuri vastavalt tänapäevastele kaitsevajadustele, rahalistele ja inimressurssidele. Arendab välja kaitseväelaste ühtse värbamissüsteemi;
- 4) arendab väeosi tagades kvaliteetsed ja nüüdisaegsed väljaõppekeskused tagades kvaliteetsed väljaõppetingimused (sh. laskeväljad, simulatsiooni- ja treeningsüsteemid), olme ja sportimistingimused;
- 5) analüüsib minimaalse ajateenistuse aja lühendamise võimalust;
- 6) tagab reservväelastele regulaarse väljaõppe ja hindab reservide suuruse realistlikult vastavalt väljaõppele ja kasutatavusele. Loob toimimisvõimelised mobilisatsiooni- ning tsiviil-militaarkoostöö plaanid kriisiolukordadeks;
- 7) rakendab kõrvalekaldumatult tsiviiljuhtimise põhimõtet. Rakendab vajalikud regulatsioonid - eeskätt võtab vastu Kaitseväge korralduse seaduse ning uuendab Rahuaja riigikaitse seadust selleks, et luua kaitseministrile nii poliitilised kui seadusandlikud võimalused vastutada kaitseväge tegevuse eest;
- 8) näeb Õhuväe prioriteedina jätkuvalt õhuseiret ning NATO õhuturbe jätkumist. Õhuväe koosseisus loob NATO standarditele vastava riigi ühtse otsingu- ja päästeteenistuse, mis täidab ka tsiviilülesandeid (inimeste otsing ja pääste, haigete transport, tulekahju- ja reostusseire jms). Rekonstrueerib Ämari lennuvälja sobivaks NATO koostöökaks ja vastuvõtva riigi toetuseks;
- 9) jätkab mereväe senist arengusuunda ning arendab välja Miinisadama;
- 10) suurendab oluliselt Kaitseliidu rahastamist ning rolli nii sõjaliste kui tsiviilülesannete täitmisel tagades selleks sujuva koostöö tsiviilstruktuuridega. Arendab Kaitseliidu efektiivseks ja usutavaks territoriaalseks süsteemiks;
- 11) tagab Kaitseliidule võimekuse osaleda rahvusvahelistel missioonidel;

12) tugevdab Kaitseliidu koostöövõimet vabatahtlikega tsiviilkriiside lahendamisel, tagades selleks Kaitseliidu malevatele mobiilsuse ja väljaõppe ning minimaalse vajaliku varustuse; katab kaitseliitlastele õppustega seotud ning nüüdisaegse varustuse hankimise kulud, käivitab vabatahtlikkuse kompenseerimise süsteemi;

13) tagab riigikaitse õpetuse kättesaadavuse koolides ning suurendab Kaitseliidu osa riigikaitsealase teadlikkuse ja kaitsetahte tõstmisel;

14) pöörab erilist tähelepanu Kaitseliidu noorteorganisatsioonide tegevusele tagades reaalse koostöö haridussüsteemiga;

15) käivitab kaitsevälaste rotatsiooni Kaitseliidu ja kaitseväe vahel;

16) jätkab ja laiendab osalemist rahvusvahelistes kaitsealastes teadus- ja arendustegevustes, enamjaolt läbi NATO teadus- ja tehnoloogiauuringute organisatsioonide;

17) peab meeles Eesti võitlust oma vabaduse eest, väärtustab vabadusvõitlust kui Eesti iseolemise ja tänase kiire arengu alust ning toetab nii relvastatud kui relvastamata vabadusvõitluse veterane ja vabadusvõitlust meeles pidavate mälestusmärkide rajamist. Korrastab Kaitseväe kalmistu;

18) avab Eesti Vabariigi 90. juubeliks Tallinnas Vabaduse väljakul Vabadussõja võidusamba.

Õiguspoliitika

Valitsusliidu õiguspoliitika eesmärk on vaba ühiskonnakorralduse, õigusriigi ning turumajanduse kaitse ja arendamine.

Selleks Valitsusliit:

1) võtab vastu uue Avaliku teenistuse seaduse. Avalike teenistujate arvu vähendatakse oluliselt laiendades riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustes võimalusi töötamiseks töölepingu alusel;

2) muudab kohtumenetlused efektiivsemaks. Selleks investeeritakse infokommunikatsioonitehnoloogia lahendustesse ning vajadusel täpsustatakse menetlusseadusi. Seadustatakse lepitusmenetlused;

3) jätkab kohtusüsteemi muutmist ühtseks tervikuks;

4) kodifitseerib sotsiaalõiguse (sotsiaalseadustik), keskkonnaõiguse (keskkonnaseadustik) ja ehitus- ja planeerimisõiguse (ehitusseadustik);

- 5) korrastab riigi esindamise Euroopa Kohtus, Euroopa Inimõiguste Kohtus ja Rahvusvahelises Kriminaalkohtus;
- 6) jätkab senist kodakondsus- ja immigratsioonipoliitikat;
- 7) viib lõpule eraõiguse reformi, võttes vastu uue pärimisseaduse ja perekonnaseaduse;
- 8) loob õigusaktide mõjude hindamise süsteemi. Viiakse läbi kehtivate õigusaktide revisjon ja mittevajalikud õigusaktid tühistatakse;
- 9) juhindub riigi äriühingute, sihtasutuste ning avalik-õiguslike asutuste nõukogude liikmete määramisel rahvusvaheliselt tunnustatud heast tavast, et ettevõtete nõukogudes on esindatud riigist sõltumatud ettevõtluse esindajad või eksperdid.

Kodanikuühiskond ja riiklus

Valitsusliit peab riigi arengus oluliseks eelkõige kodanikuühiskonna tugevnemist, loeb kodanikeühendusi oma partneriks Eesti edendamisel ning peab riigi tasemel tegutsevate kodanikeühendustega aktiivset dialoogi. Eesti ei saa endale demograafilistel põhjustel lubada riigiaparaadi suurendamist. Eesti riik peab tugevnema mitte uute asutuste loomise ja täiendavate ametnike teenistusse võtmise teel, vaid kaasates kodanikke ja kodanikuühendusi riigivalitsemisse ja võttes laiemalt kasutusele uusi tehnoloogiaid.

Valitsusliit:

- 1) realiseerib Riigikogus vastuvõetud „Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsiooni“ seisukohad;
- 2) analüüsib võimalust seadustada enne 2009. aasta kohalike omavalitsuste volikogude valimisi otsedemokraatliku protsessi algatamise institutsioon kohaliku omavalitsuse volikogu otsuse tühistamiseks;
- 3) viib läbi teavituskampaania informeerimaks kodanikke võimalusest toetada kodanikuühiskonda ning annetada kodanikeühendustele;
- 4) täpsustab kodanikeühendustele annetatavate summade tulumaksust mahaarvamise korda;
- 5) moodustab hiljemalt 1. jaanuariks 2008 ning rahastab riigieelarvest iga-aastaselt 20 miljoni krooniga Kodanikuühiskonna Sihtkapitali, mille tegevuse eesmärgiks on kodanikuühiskonna toetamine. Toetuste jagamisega tegelemine delegeeritakse kodanikuühenduste katusorganisatsioonidele;
- 6) annab kodanikuühiskonna arendamise üheselt siseministeeriumi vastutusalasse ning loob tervikliku nägemuse ja ühtsed põhimõtted vabaühenduste rahastamiseks. Selleks

reorganiseeritakse tänane regionaalministri ametikoht, liites sellele avalike teenuste, kodanikuühiskonna ja regionaalpoliitika arendamise funktsiooni;

7) teeb koostöös vabauhendustega riikliku kodanikuhariduse kava vähemalt viieks aastaks;

8) propageerib ühistegevust ning annab võimalusel riiklikke ülesandeid halduslepingute alusel üle kodanikeühendustele;

9) toetab riigi ja kohalike omavalitsusliitude partnerlust ning omavalitsusliitude tugevnemist. Seadustab väikevaldade ja linnade huvide tasakaalu tagava otsustusmehhanismi omavalitsusliitudes;

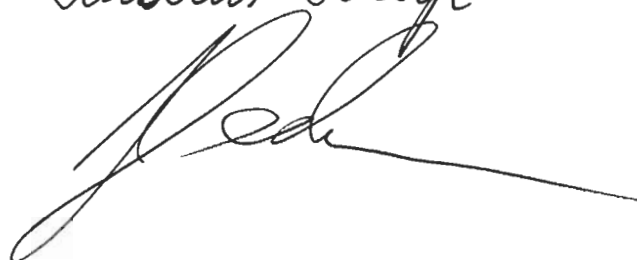
10) kaitseb igäühe eraelu ja isikuandmeid;

11) kodanike osaluse suurendamiseks pikendab e-valimiste perioodi kõikidel valimistel;

12) tegutseb eesmärgiga tõsta erakondade mainet, muuhulgas loob võimalused erakondade kaasamiseks Euroopa Liidu naabruspoliitika eesmärkide saavutamisse;

13) tõhustab parlamentaarset kontrolli erakondade rahastamise ja valimiskulude üle ning analüüsib kehtivate valimiskampaania reklaamimahu piirangute tõhusust;

14) teeb ettepaneku anda Tallinna rahvusvahelisele lennujaamale president Lennart Meri nimi.

Maukles
Andrus Ansip

VALITSUSLIIDU PROGRAMMI LISA 1: VALITSUSLIIDU JUHTIMINE

Valitsusliidu moodustavad erakonnad seavad eesmärgiks teovõimelise ja püsiva valitsusliidu loomise, mis teeb teoks valitsusliidu programmis kokku lepitud programmilised kavad ning juhib Eestit kogu Riigikogu XI koosseisu volituste kestel.

Valitsusliit peab oluliseks poliitikate ja poliitilise tegevuse koordineeritust, asjatundliku ametnikkonna, huvirühmade ja opositsiooni kaasamist poliitika kujundamisse ning protseduuride olemasolu valitsusliidu programmi hindamiseks ja konsensuslikuks korrigeerimiseks, samuti valitsusliidus tekkivate võivate konfliktide maandamiseks ning tehtud otsustele tagasiside saamiseks. Selleks rakendab valitsusliit alljärgnevad erakondade vahelised institutsioonid:

Valitsusliidu Eestseisus. Valitsusliidu tegevuse juhtimiseks parlamendis, poliitiliste seisukohtade kujundamiseks valitsusliidu programmi raames, valitsusliidu programmi täitmise korraldamiseks ning poliitika pidevaks seireks ja järelevalveks moodustatakse *Valitsusliidu eestseisus*. Eestseisus käib koos regulaarselt igal Riigikogu täiskogu töönädalal kokkulepitud ajal. Eestseisusesse kuulub kuni 3 esindajat igast valitsusliidu erakonnast, eestseisuse koosseis (koos 2 asendusliikmega igast erakonnast) määratakse personaalselt. Valitsusliidu eestseisuse istungit juhatavad erakondade fraktsioonide esindajad rotatsiooni korras. Valitsusliidu eestseisus võtab otsuseid vastu konsensusel alusel.

Valitsusliidu Üldkogu. *Valitsusliidu üldkogu* (kõigi Valitsusliidu erakondade Riigikogu fraktsioonide ühiskoosolek) koguneb reeglina Riigikogu iga töökuu teisel töönädalal, arutamaks antud kuu olulisi probleeme. Kevadisel üldkogul annavad parlamendifraktsioonide esimehed, alaliste komisjonide esimehed ja peaminister ülevaate valitsusliidu programmi täitmisest. Sügisel üldkogul annavad peaminister ja ministrid ülevaate eelarvega seatud eemärkidest ja nendega kaasnevatest tegevustest.

Eelnõude esitamine ja menetlemine. Valitsusliidu eelnõud esitavad valitsus või kõik valitsusliidu parlamendifraktsioonid ühiselt. Valitsusliidu programmilise kokkuleppega hõlmamata olevaid eelnõusid saab menetleda ainult kõigi valitsusliidu osapoolte nõusolekul.

Valitsusliidu programmi elluviimiseks esitavad ministrid oma ministeeriumi valitsemisalasse jäävate valitsusliidu programmi punktide täitmise kava.

VALITSUSLIIDU PROGRAMMI LISA 2: KOKKULEPE **TÖÖJAOTUSE KOHTA VALITSUSLIIDUS**

1. Valitsusliidu moodustavad Eesti Reformierakond (edaspidi Reformierakond), Isamaa ja Res Publica Liit (edaspidi IRL) ja Sotsiaaldemokraatlik Erakond (edaspidi SDE).

2. Valitsusliidu töö aluseks on Valitsusliidu programm.

3. Vabariigi Valitsuses jaotuvad ministriportfellid valitsusliidupartnerite vahel järgmiselt:

Reformierakond: peaminister; välisminister; justiitsminister; sotsiaalminister; keskkonnaminister; kultuuriminister;

IRL: majandus- ja kommunikatsiooniminister; haridusminister; kaitseminister; põllumajandusminister; avaliku halduse minister;

SDE: rahandusminister; siseminister; rahvastikuminister;

4. Riigikogu esimehe koht kuulub IRL-le, Riigikogu esimese aseesimehe koht Reformierakonnale.

5. Riigikogu alaliste komisjonide esimeeste kohad jaotuvad järgmiselt –

Reformierakond: põhiseaduskomisjon; rahanduskomisjon; majanduskomisjon; riigikaitsekomisjon;

IRL: õiguskomisjon; keskkonnakomisjon; EL asjade komisjon

SDE: väliskomisjon; sotsiaalkomisjon; kultuurikomisjon; maaelukomisjon.

6. Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni esimehe koht kuulub Reformierakonnale.

Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjoni ja Riigikogu erikomisjoni riigi kontrollimiseks esimeeste kohad kuuluvad traditsiooni kohaselt opositsioonile.

7. Valitsusliidu osapooled lepivad kokku, et erikomisjone ei moodustata (v.a. seadusest tulenevad Julgeolekuasutuste järelevalve komisjon, Korruptsioonivastase seaduse kohaldamise erikomisjon ja Riigikogu erikomisjon riigieelarve kontrollimiseks).